

Els peixos s'ofeguen

La sobreexplotació pesquera comença a notar-se. Diverses espècies poden desaparèixer o deixar de ser rendibles, tret que es prenguin mesures que salvin unes quantitats mínimes dels bancs de peix.

La FAD ha tomat a donar la veu d'alarma: si continua la sobrepesca de les espècies marines, aviat hi haurà una perillosa escassetesa de peix per a dur a taula. Si bé als anys 60 les perspectives de la indústria pesquera mundial eren de creixement fins, almenys, uns 200 milions de tones anuals, des de fa un temps les xifres han estat revisades a la baixa, fins a establir en 100 milions de tones la quantitat màxima que els mars i oceans mundials poden subministrar anualment.

En 1990, per primera vegada en quinze anys, el pes total de peix capturat va disminuir, si bé molt lleugerament –l'any anterior havien superat per primer cop les cent tones–. Tot i això, la FAD considera que els límits de pesca que permeten de mantenir una població estable de peixos ja es varen superar fa dècades. Tal com algú ha assenyalat, els pescadors de tot el món viuen del capital, per comptes de limitar-se a recollir el producte d'aquest capital.

Actualment, la flota mundial és formada per 15 milions de pescadors i les embarcacions desplacen un total de 23 milions de tones. Segons l'ONU, això equival al doble del que la quantitat de peixos disponible pot suportar.

Però no és sols la quantitat de pescadors i d'embarcacions allò que extingeix els peixos. Les noves tecnologies, en alguns casos, molt sofisticades, també hi tenen a veure. Així, avui es poden llançar més xarxes i arrossegar-les durant un trajecte més llarg –més de 65 quilòmetres al dia–. Els congeladors ajuden a conservar tones de peix que

El ritme d'explotació de les pesqueries és excessiu. I si no se'n lliura una part dels bancs de peix pot arribar l'escassetesa.

abans no s'aprofitava i, per tant, augmenta la quantitat de pesca rendible. Els sonars –radar d'ones sonores– ajuden a localitzar els peixos i fins i tot a distingir-ne espècies diferents. I fins i tot els satèl·lits envien dades que ajuden a localitzar els bancs més importants.

A la sobrepesca, s'hi afegeix una menor recuperació de les espècies. La contaminació perjudica la reproducció de certs peixos, la degradació afecta zones, com els esculls coral·lins, que són ecosistemes importants on proliferen moltes espècies, els estuaris sofreixen els efectes de la industrialització i impedeixen el desenvolupament de moltes cries. Això també afecta l'aqüicultura. Per bé que el 1990 aquesta pràctica

va produir més de 12 milions de tones de peix i que ha viscut un augment d'un 10% anual, aquestes “granges de peixos”, quan treballen de forma intensiva, danyen les zones costeres i s'acosten també a la producció màxima possible.

En el volum desè de l'obra *Biosfera* (Ed. Enciclopèdia Catalana), publicat recentment i dedicat a litorals i oceans, l'ecòleg escocès Erich Hoyt explica que el rendiment òptim d'una pesqueria s'ateny “quan la població de l'espècie explotada es manté entre el 60% i el 70% de la màxima possible; és aleshores quan s'arriba al compromís entre un esforç de pesca mitjà i una població indefinidament estable”. Però, com assenyala Hoyt, quan s'intenta extreure també bona part d'aquest 60% o 70% el calador s'esgota. Això fa que després d'uns períodes de grans beneficis n'hi hagi un altre en què el cost de captura augmenti i que una espècie concreta pugui desaparèixer i tot. En molts casos, encara que l'espècie no s'extingeixi esdevé “comercialment extingida”, és a dir, no rendible.

Mercat de peix. La quantitat de peix capturat va disminuir en 1990.

RAFA GIL

En algunes zones ja han observat aquesta perillosa davallada de certes espècies marines. Així, una mena de bacallà, que és el peix més apreciat al mar d'Okhotsk –est de Rússia–, és gairebé extingit. Si bé els russos en donen la culpa a les flotes poloneses, japoneses i coreanes, els pescadors de la regió, que guanyen 175 vegades el salari mitjà de la resta del país, hi tenen una bona part de culpa.

Quant a la tonyina, un dels peixos més cars del món, els vint països que integren la comissió internacional de captura d'aquestes espècies han acordat de reduir-ne la pesca un 50% l'any vinent.

Però, pels experts, aquesta mesura arriba tard i serà insuficient. Segons Michael Sutton, del Fons Mundial per la Protecció de la Natura (WWF), els països integrants de la comissió solen ignorar els consells dels científics. En 1981, quan s'observaren els primers senyals de davallada a les colònies d'aquest peix, ja fou signat un acord per reduir-ne la captura a la meitat, però les protestes dels industrials obligaren a anul·lar la mesura.

Bàsicament hi ha una cinquantena de països que centren l'activitat pesquera mundial. Però només sis abasseguen la meitat de la pesca total: el Japó, Rússia, la Xina, el Perú, els Estats Units i Xile. Les activitats de les flotes d'alguns d'aquests països tenen un impacte negatiu sobre ecosistemes marins dintre les aigües internacionals. Però cal tenir en compte que països sense una gran producció pesquera en el conjunt mundial tenen en la pesca una de les activitats econòmiques més importants i la principal font de proteïnes animals.

En el cas dels països amb grans indústries pesqueres, la disminució de peix assequible fa disminuir l'ocupació del sector. Així, centenars de pobles canadencs que viuen del bacallà veuen amenaçada la supervivència i mi-

Bàsicament hi ha una cinquantena de països que centren l'activitat pesquera mundial. Però només sis abasseguen la meitat de la pesca total: el Japó, Rússia, la Xina, el Perú, els Estats Units i Xile.

lers de filipins es queden cada any sense feina.

Però a països com el Senegal, on les alternatives laborals –quan n'hi ha– són moltes menys, la disminució del peix porta a aventurar-se, en sortides nocturnes, fins a llocs allunyats, on les fràgils barques de fusta xoquen amb embarcacions europees. D'aquesta forma moren cada any entre 20 i 30 pescadors senegalesos, xifra que s'afegeix a accidents d'altra mena.

Algunes mesures per a reduir les captures no han tingut cap èxit. Així, a Alaska van reduir la temporada de pesca de l'eglefi –una mena de bacallà, el nom del qual en anglès, *haddock*, serví per a batejar el capità company de Tintín– de 173 dies a un de sol. Però, en aquestes vint-i-quatre hores, més de 4.000 embarcacions proven d'obtenir el mateix rendiment que abans aconseguien amb gairebé sis mesos. I fan cues immenses per vendre el producte de la pesca, que serà congelat acabat de comprar.

Una alternativa més efectiva és la que va idear el Govern de Nova Zelanda. Consisteix a convèncer la indústria pesquera que tingui una visió a llarg termini i que no busqui un creixement immediat que condiciona el futur. Així, les indústries s'han de repartir unes quotes de pesca, que es poden vendre les unes a les altres. D'aquesta forma no sobrepassen una quantitat determinada de pesca i la indústria que té mitjans o interès a pescar més pot comprar drets a una altra.

El Govern neozelandès es pensava, quan va establir aquest pla l'any 1982, que així els pescadors actuarien amb més cura amb els bancs de peix. Però els problemes no han faltat. Establir quotes no es pot fer a gust de tothom i cal revisar-les segons les dades obtingudes de la situació de cada espècie. Tot i els problemes, la indústria neozelandesa ha arribat a renunciar a l'augment de la quota de certs peixos, veient que el mercat ja era saturat i pensant que més valia reservar el capital que representa un banc abundós.

A les nostres costes hi ha casos curiosos, com ara el de l'anfós (o nero), un peix que estava en perill i que, segons les observacions, s'ha revifat aquests darrers temps. No hi ha explicacions concloents, però sembla que el podria haver afavorit un augment de la temperatura de les aigües, o bé que es tracta de fluctuacions periòdiques de l'espècie i que en aquests moments passaria per un màxim.

Però el cas de l'anfós, que ha passat de l'alarma a la tranquil·litat, no és el més usual. Els experts afirmen que el 43% de les pesqueries nord-americanes són sobreexplotades i el mateix passa amb més del 65% de les que hi ha en algunes zones europees. Això pot dur, en alguns anys, a unes xarxes més buides i a uns preus molt més elevats per al peix de taula.

Xavier Duran